

Lokale Financiën 2019-2024

Terugblik op een bestuursperiode
zoals geen andere...
en **voortblik**

Inhoud

Macro-economische context verschilt

Evolutie van de exploitatie-uitgaven (2019-2024)

Ontvangsten (2019-2024)

Financieel evenwicht

Investerings

BELFIUS-ENQUETE

Uitdagingen voor de volgende bestuursperiode?

Analyse

Meerjarenplan 2020 - 2025

Meerjarenplan
opstellen

Covidcrisis /
lockdown

Relance

Oekraïne crisis,
inflatieschok en
energiecrisis

Geleidelijk terug
naar 'normaal'

2019

2020

2021

2022-2023

2024

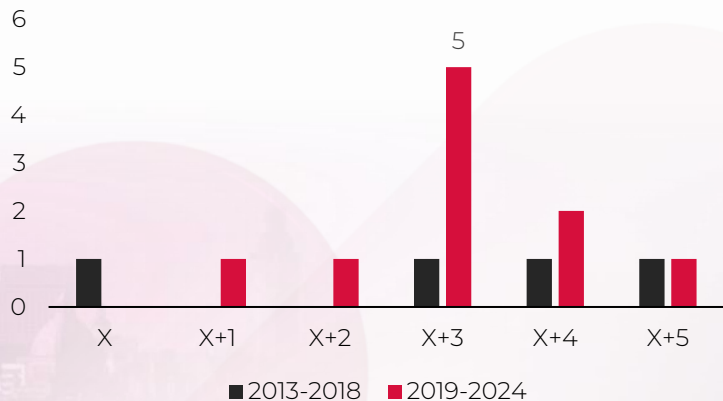
Woelige tijden

Zwaar verstoorde
macro-economische context

- Inflatieschok
- Gestegen energieprijzen
- Prijs van bouwmaterialen
- Rente

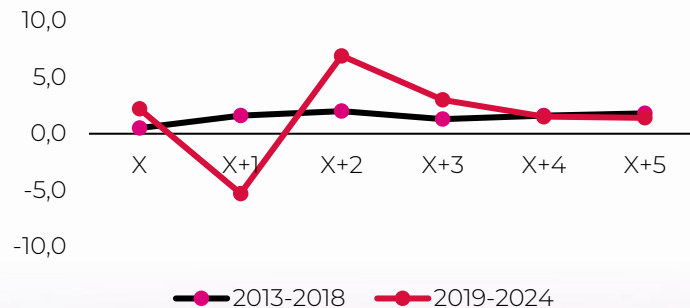

Macro-economische context **totaal anders** dan tijdens de voorgaande legislatuur

10 x spilindex overschreden t.o.v. 4 x

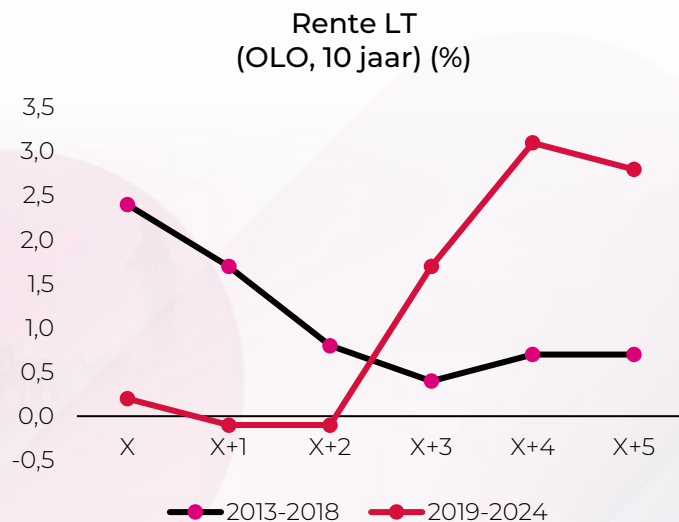
Economische groei

Inflatie

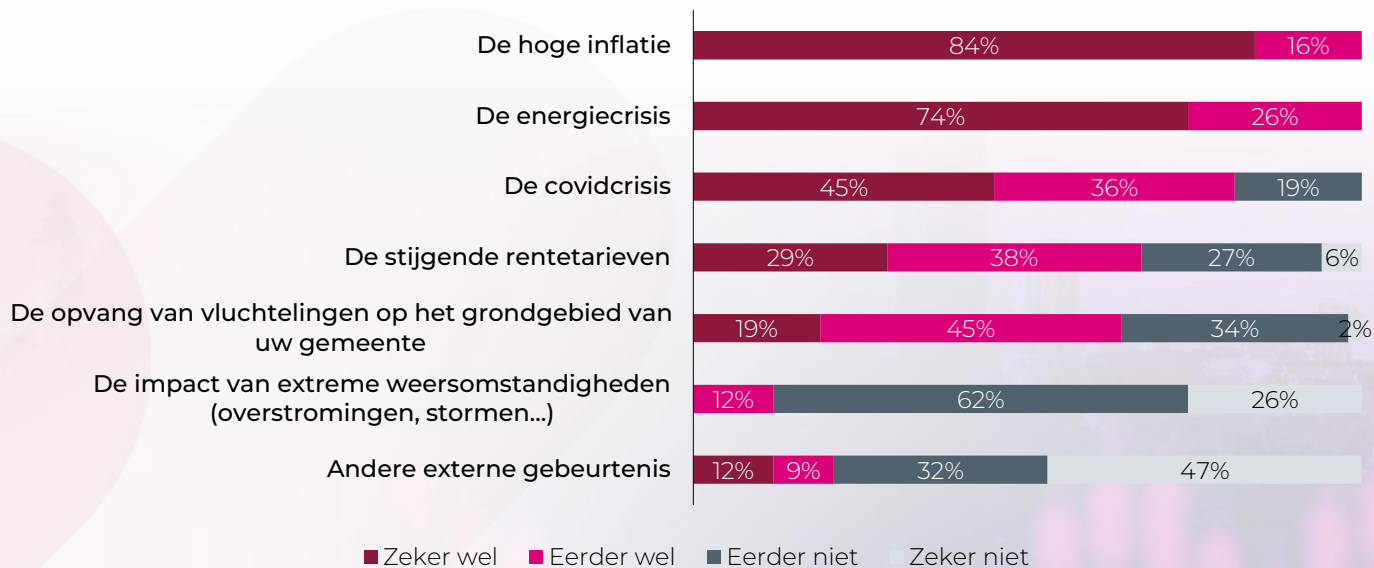
Macro-economische context **totaal anders** dan tijdens de voorgaande legislatuur

Belfius-enquête bij de lokale besturen

In welke mate hebben onderstaande externe gebeurtenissen tijdens deze legislatuur een belangrijke impact gehad op uw gemeentelijke financiën?

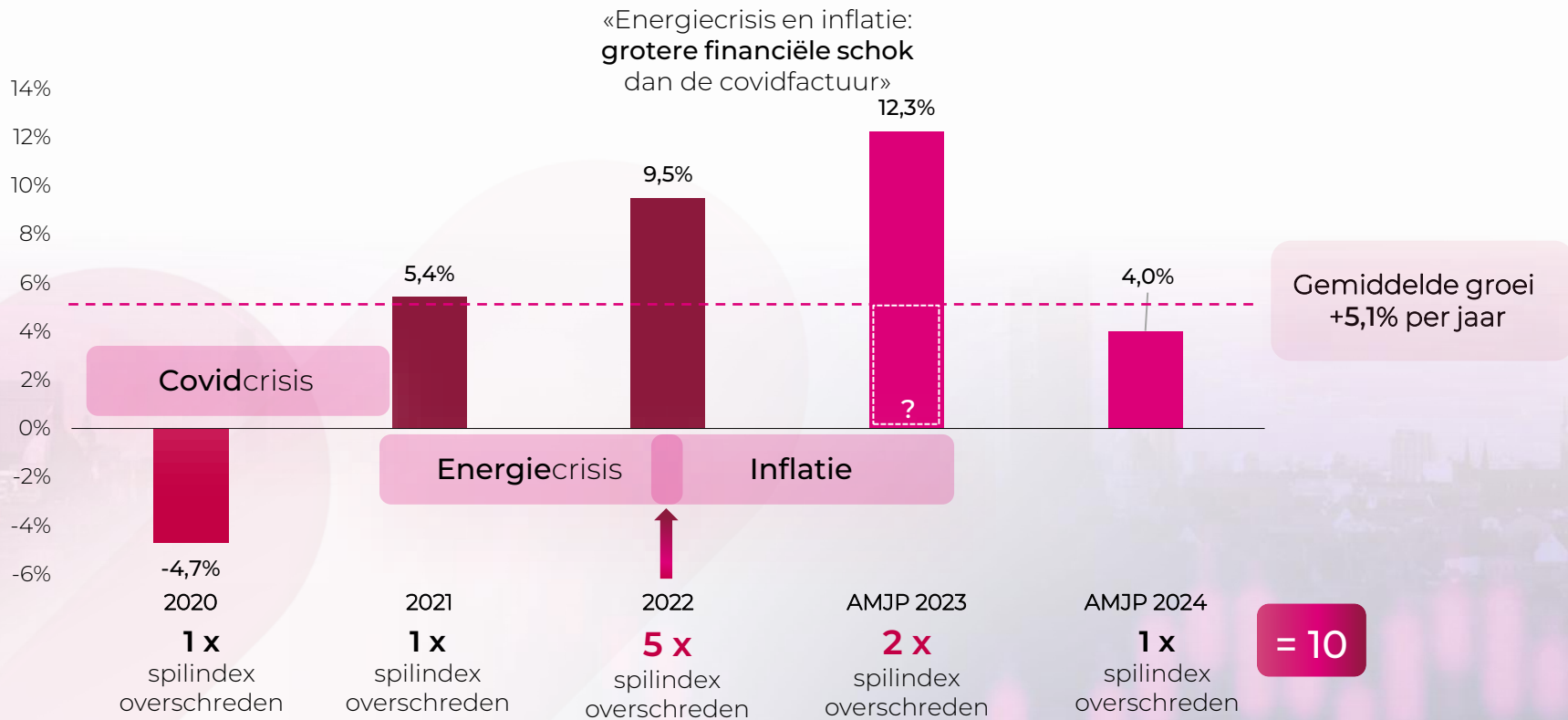

Evolutie van de **exploitatie-uitgaven** (2019-2024)

Impact op de exploitatie-uitgaven tijdens 2020 - 2024

Belfius-enquête bij de lokale besturen

Impact op organisatie van lokaal bestuur

Respondenten: financieel directeurs en schepenen van Financiën

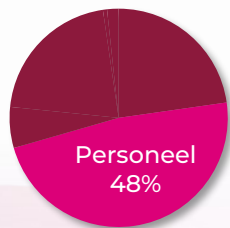
% antwoorden JA

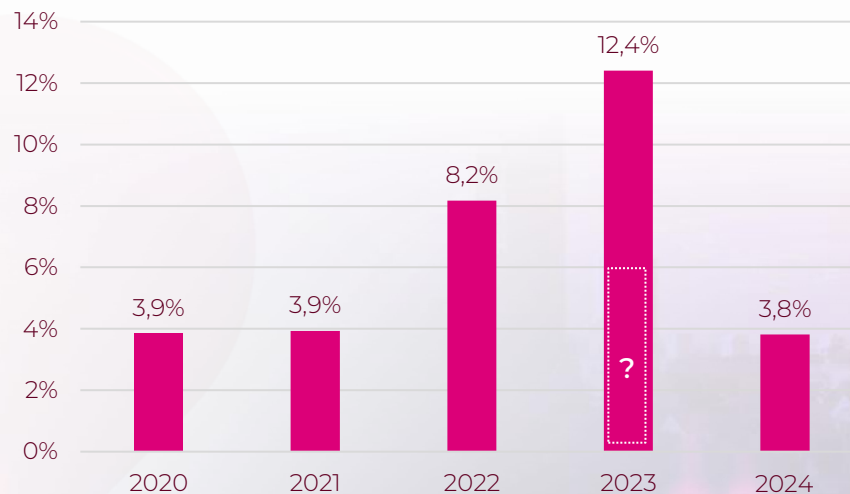
Stevige groei in de **personeelsuitgaven**

Inflatie leidt tot **indexatie** van de lonen

Maar liefst **10 overschrijdingen** van
loonindex (+2%) deze legislatuur

Personeelskosten gemeenten =
zonder de lonen voor het gesubsidieerd
onderwijzend personeel
Gemeentebestuur = gemeente en OCMW

Gemiddelde groei
+6,5% per jaar

Stevige groei in de personeelsuitgaven

Hogere pensioenbijdragen voor
vastbenoemd personeel

= uitdaging voor volgende bestuursperiode

Belfius-enquête bij de lokale besturen

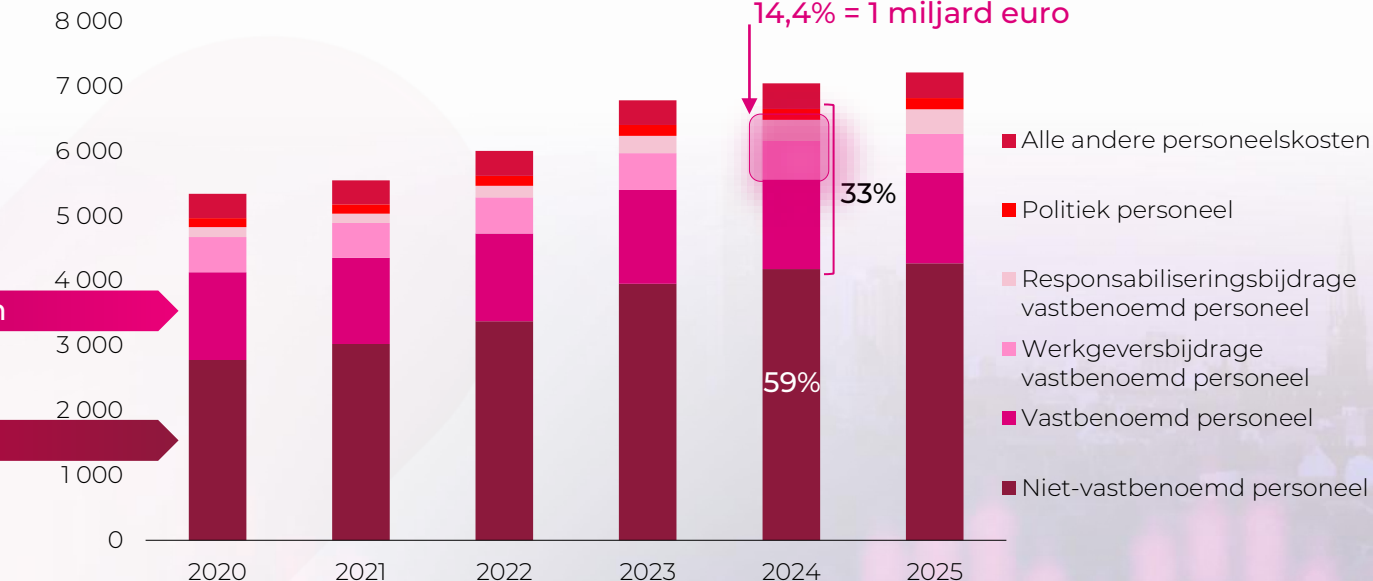
	Basisbijdrage	Responsabiliseringsbijdrage
2021	41,5%	50,0%
2022	43,0%	52,9%
2023	44,0%	70,5%
2024	45,0%	73,6%
2025	45,0%	77,4%
2026	45,0%	80,6%
2027	45,0%	83,1%
2028	45,0%	85,0%

Bron: VVSC op basis van ramingen van Federale Pensioendienst

Vlaamse financieringslijn 2020-2025 helpt ongeveer de helft van de responsabiliseringsbijdrage te dempen.
Deze specifieke toelage volgt de stijgende trend en loopt op van 86 miljoen euro in 2020 naar 249 miljoen euro in 2025.

Belang van de pensioenbijdragen in personeelsuitgaven

Miljoen € Evolutie en aandeel personeelsuitgaven per type

Vastbenoemd personeel

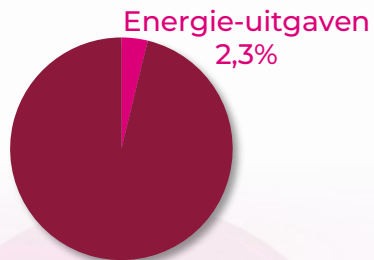
Inflatie + pensioenbijdragen

Niet-vastbenoemd personeel

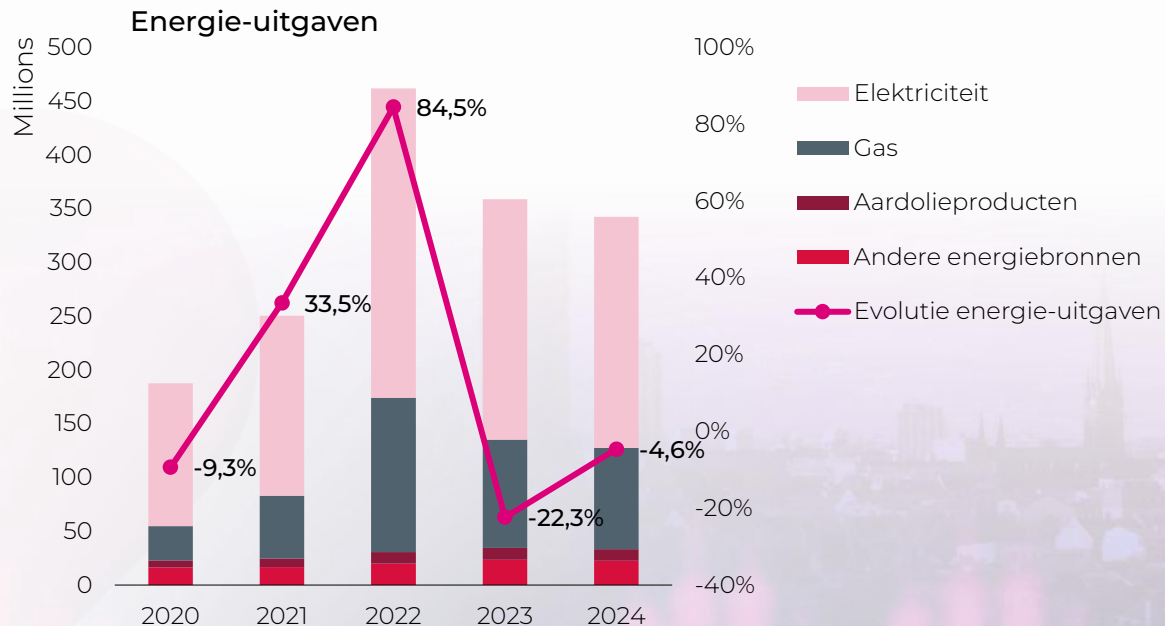
Inflatie

- Alle andere personeelskosten
- Politiek personeel
- Responsabiliseringsbijdrage vastbenoemd personeel
- Werkgeversbijdrage vastbenoemd personeel
- Vastbenoemd personeel
- Niet-vastbenoemd personeel

Energie-uitgaven nog steeds hoger dan in het **begin** van de legislatuur

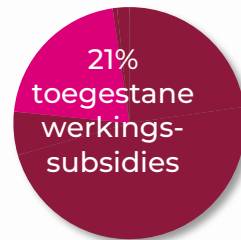

Belfius-enquête bij de lokale besturen
99% van de antwoorden geven aan dat dit een grote impact heeft gehad op de lokale financiën

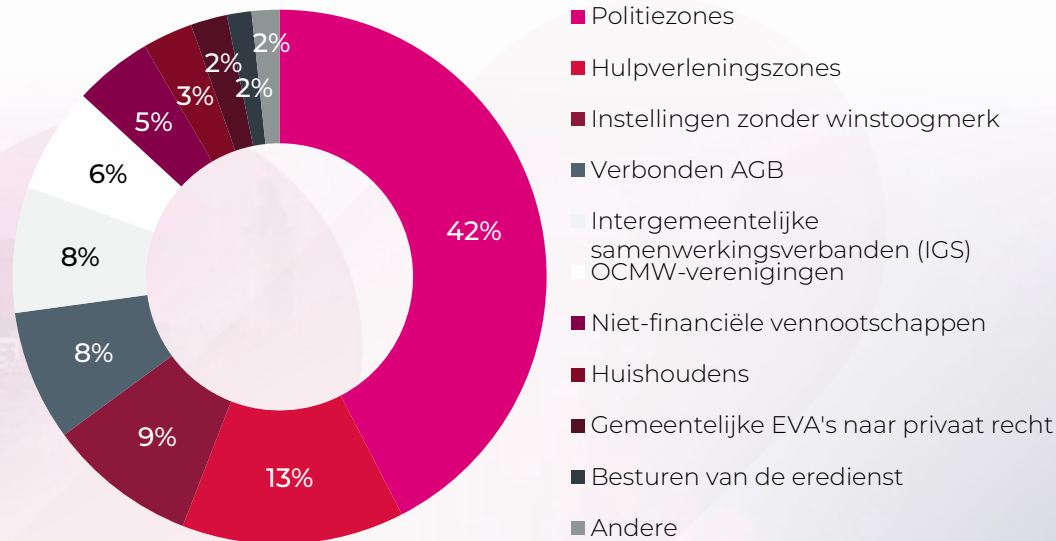

* Energieslurpers zoals sportinfrastructuur en zwembad meestal ondergebracht bij AGB (gemeentebedrijven)

Fors gestegen lonen hebben ook gevolgen voor gemeentetoelagen

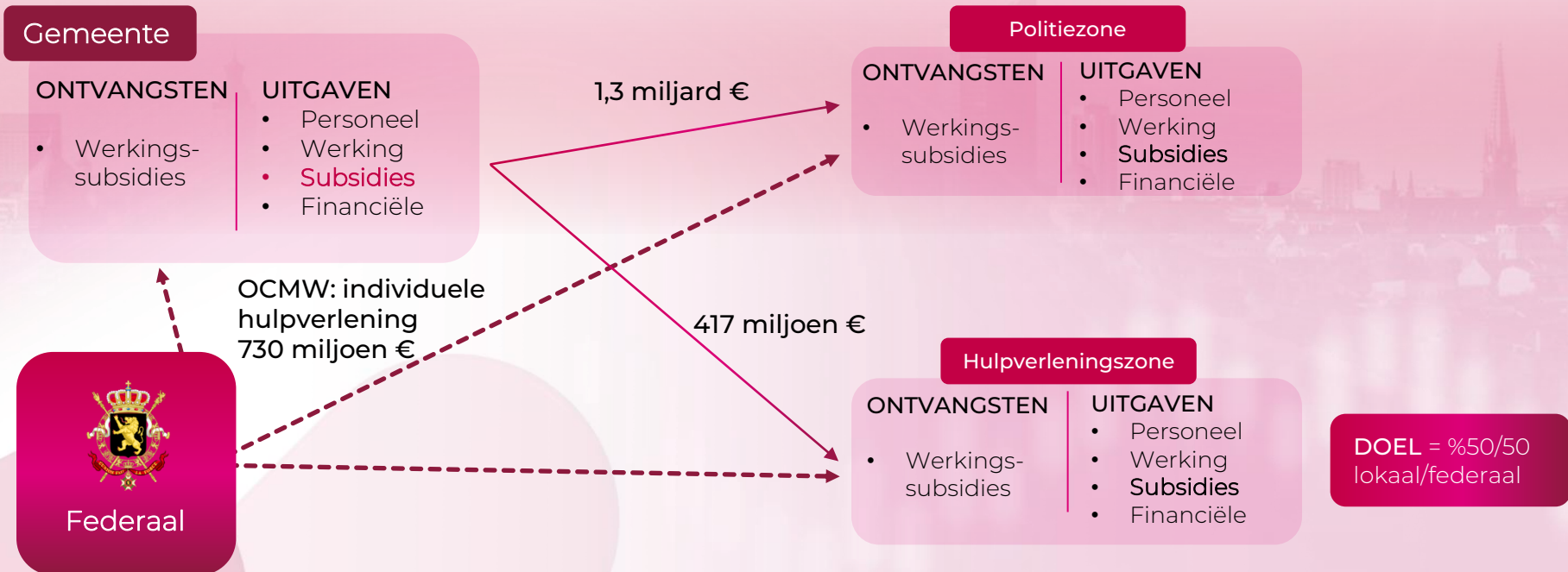

Gemeentetoelage aan voornamelijk politie- en hulpverleningszones

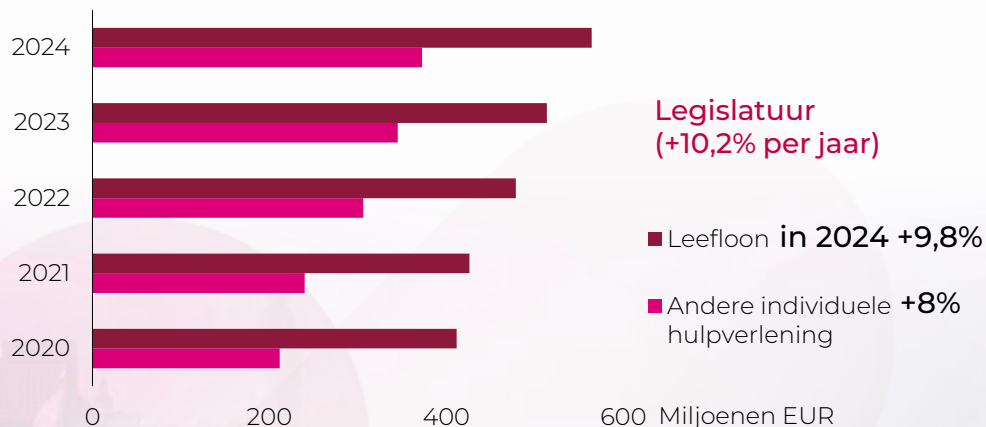
2024	In miljoen EUR	In EUR/inw	Evolutie 2019-2024
Gemeentetoelage aan politie	1.311	193	5,7%
aan hulpverleningszone	417	61	4,8%
Toegestane werkingssubsidies	3.090	456	4,7%

Gemeenten **verplicht** om de zones **financieel in evenwicht** te houden om **onderfinanciering te compenseren**

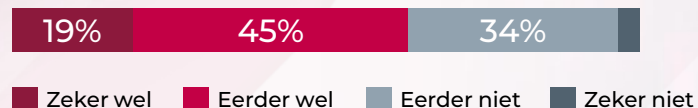

Meer individuele hulpverlening en meer uitgaven leefloon geraamd

Belfius-enquête bij de lokale besturen
Impact opvang van vluchtelingen op grondgebied van uw gemeente

Leefloon

Indexatie van de leeflonen

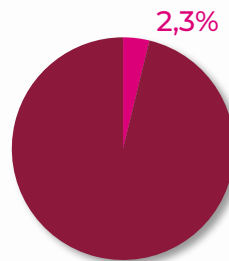
#leefloners in 2023 toegenomen met 6,5%
(bron: POD Mi-is)

Oekraïne-crisis: individuele hulp en equivalent leefloon naast huisvesting en opvang van tijdelijk beschermde personen

Toename in hulpvragen

Inwoners vragen hulp voor de oplopende energiefactuur. Dit vergt meer personeel.

Gestegen rente leidt tot hogere financiële kosten

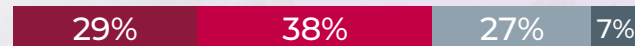
Financiële uitgaven (+14,2% in 2024) voor...

... nieuwe leningen

... bestaande leningen met variabele rentevoet

Lokale besturen gaan leningen aan voor de financiering van een deel van de investeringen

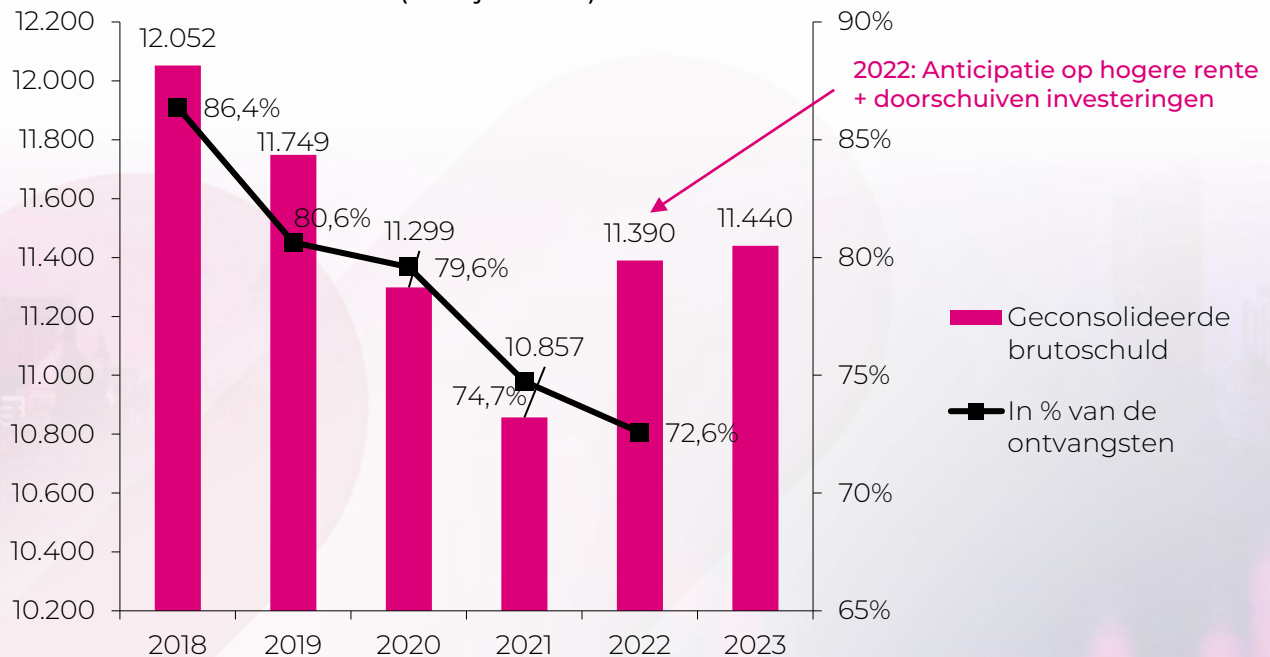
Belfius-enquête bij de lokale besturen
Impact van de stijgende rentetarieven

Zeker wel Eerder wel Eerder niet Zeker niet

Schuldgraad blijft onder 100% t.o.v. ontvangsten

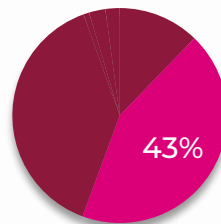
Evolutie van de brutoschuld van de lokale sector - 2018-2023
(in miljoen EUR)

Evolutie van de **exploitatie-ontvangsten** (2019-2024)

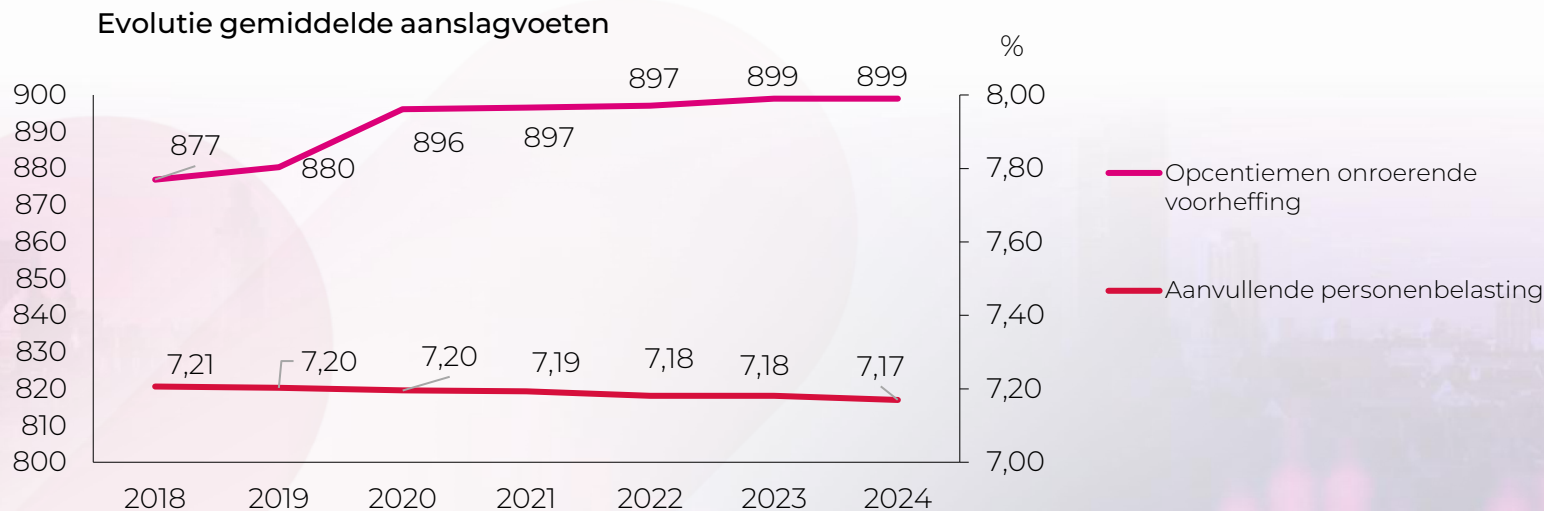
Fiscale ontvangsten stijgen automatisch door **indexatie** van **inkomens**

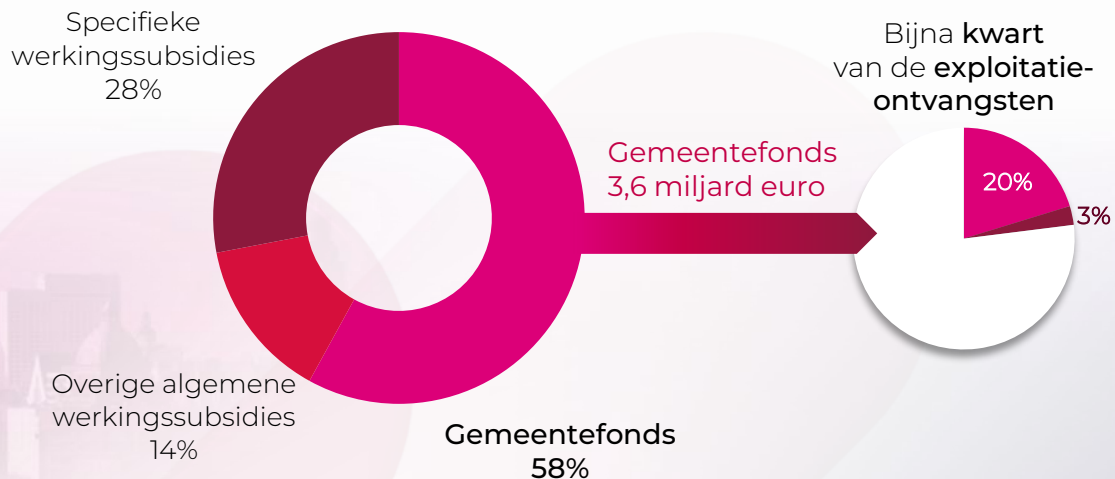
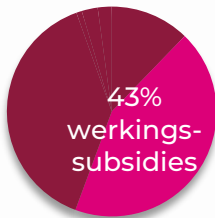
Belastingontvangsten nemen toe

2024	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie bestuursperiode
Opcentiemen onroerende voorheffing	3.061	452	5,0%
Aanvullende personenbelasting	2.594	383	3,2%
Andere aanvullende belastingen	133	20	2,5%
Lokale belastingen en boetes	955	141	5,1%
Fiscale ontvangsten en boetes	6.742	995	4,2%

Ondanks de opeenvolgende **crisissen** hebben **gemeentebesturen** hun **belastingtarieven** nauwelijks **verhoogd** tijdens de bestuursperiode

Steun van Vlaamse en federale overheid

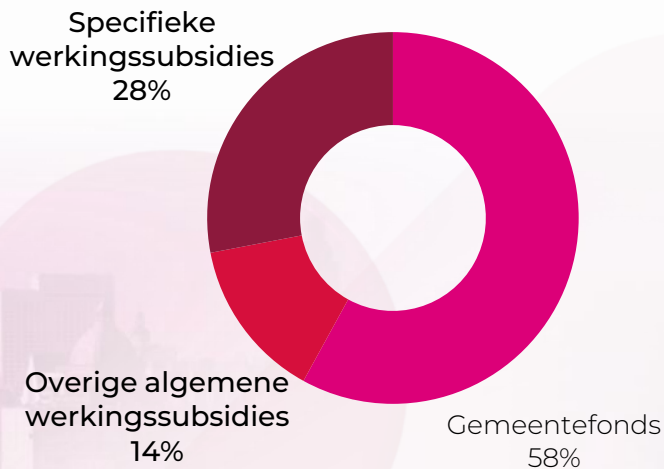
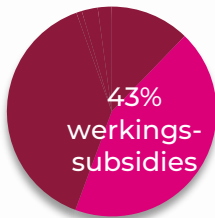

- **Gemeentefonds** basisdotatie (3,2 miljard euro jaarlijks verhoogd met +3,5%)
- +430 miljoen euro aanvullende dotaties

Belfius-enquête

- Hervorming/herverdeling Gemeentefonds op komst
- Grondige universitaire analyse ligt voor, met opties
- Wachten op politiek debat en beslissing

Steun van Vlaamse en federale overheid

- **Extra middelen** Vlaamse Regering voor oplopende personeels- en energiekosten: 94 miljoen euro extra in 2023 tot 149 miljoen euro in 2025
- Om stijgende pensioenuitgaven op te vangen komt Vlaamse Regering tussen in bijna de **helft van de responsabiliseringsbijdrage**
- Vlaamse overheid neemt volledig de lokale noodopvang van tijdelijk beschermden uit Oekraïne voor haar rekening
- Federale overheid vergoedt individuele hulpverlening door OCMW
- Kosten equivalent leefloon Oekraïners voor >100%

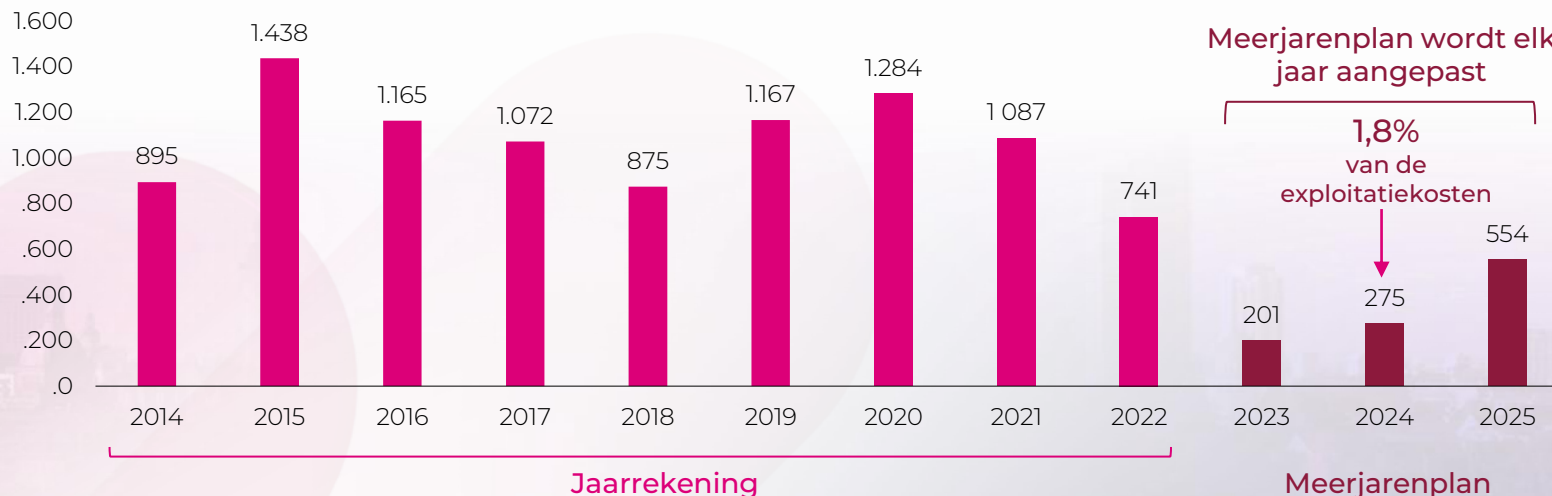
Financieel evenwicht

Financieel evenwicht niet in gevaar

Autofinancieringsmarge behouden (1e criterium)

Evolutie AFM gemeenten - Jaarrekening en MJP

In miljoen euro

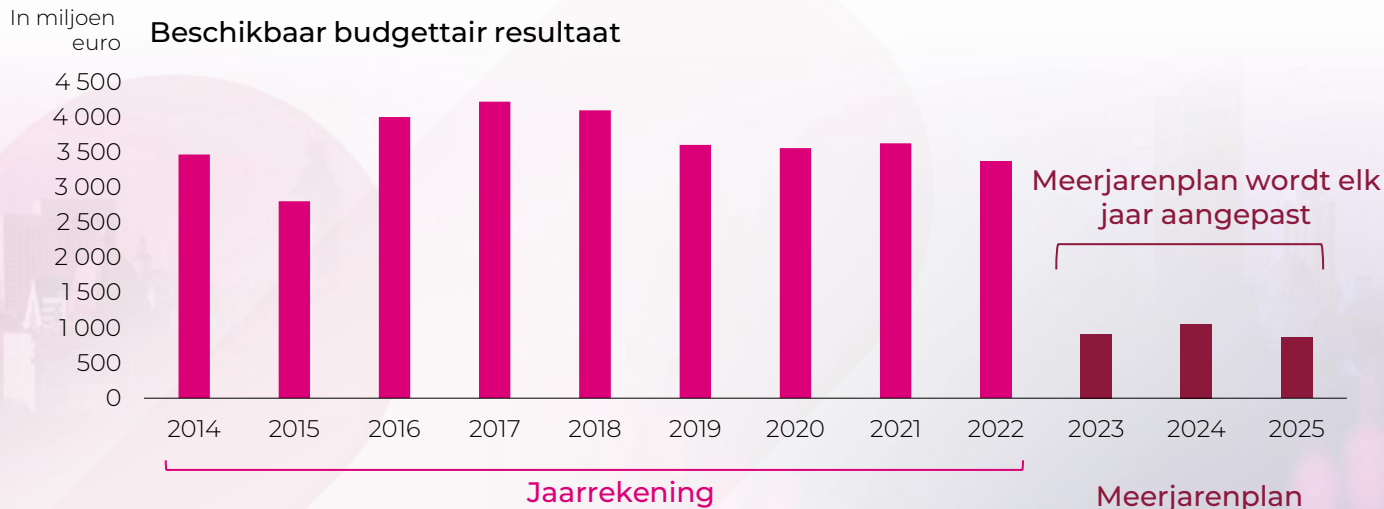

De buffer (AFM) in de jaarrekeningen is telkens groter dan geraamd
Tijdelijke negatieve marge is toegestaan, maar evenwicht is must tegen 2025.

Financieel evenwicht niet in gevaar

Reserves behouden (2e criterium)

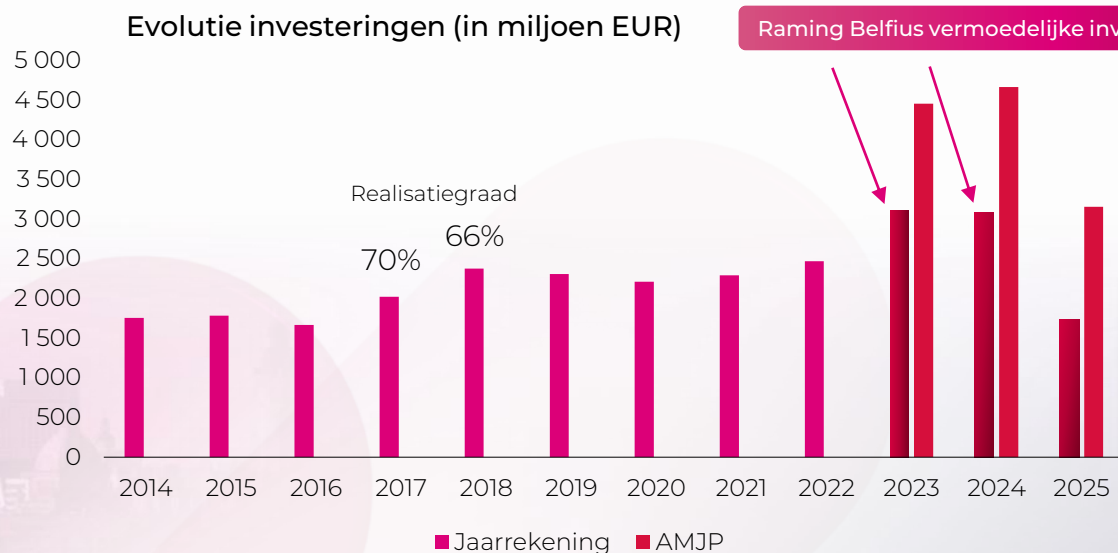
- Reserves = **beschikbaar budgettair resultaat**
- Reserves worden **gebruikt om te investeren** → Op termijn zal het beschikbaar budgettair resultaat dalen
- Maar **meerjarenplan** blijft **slechts** een **schatting**, in realiteit vallen de reserves veel gunstiger uit

Focus investeringen

Lokale besturen **blijven** stevig **investeren** ondanks de moeilijke context

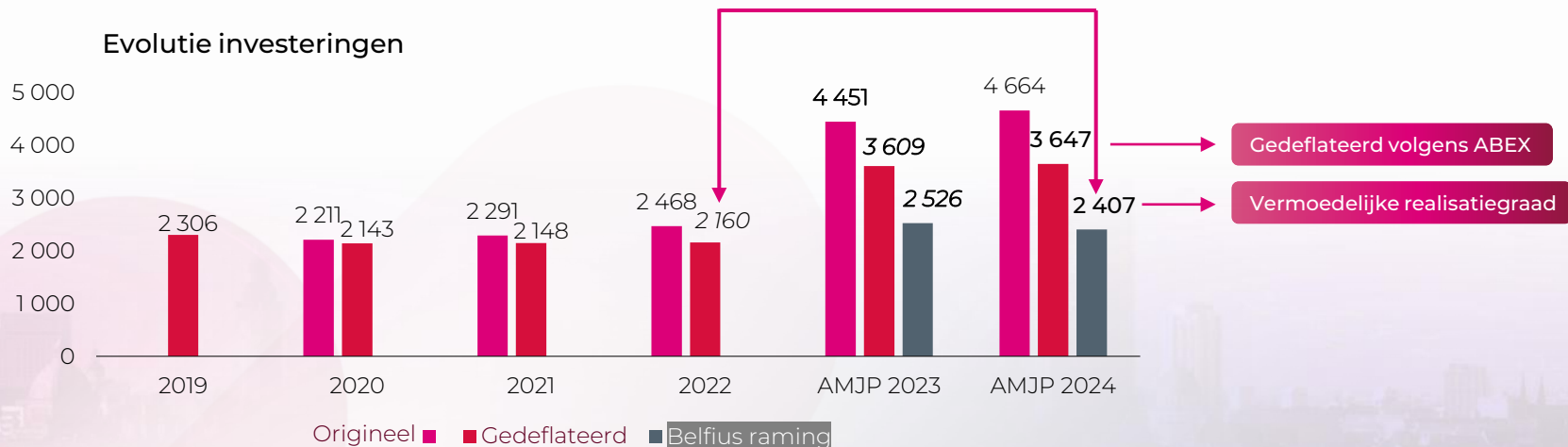

In Vlaamse lokale meerjarenplannen staat **nog 7,8 miljard euro** aan **investeringen gepland** gespreid over periode 2024-2025

Meerjarenplannen 2020-2025 voorzien **2 miljard euro meer** dan in MJP vorige legislatuur: 14,5 miljard euro

- Relanceplannen (EU en Vlaanderen) geven **boost** aan **specifieke investeringsprojecten** van lokale besturen
- **Specifieke investeringssubsidies** - zoals LEKP voor energietransitie
- De realisatiegraad in vorige periode het jaar voor het verkiezingsjaar (+/-70%) en in het verkiezingsjaar (+/-66%)

Omvang investeringen te relativeren door 2 elementen

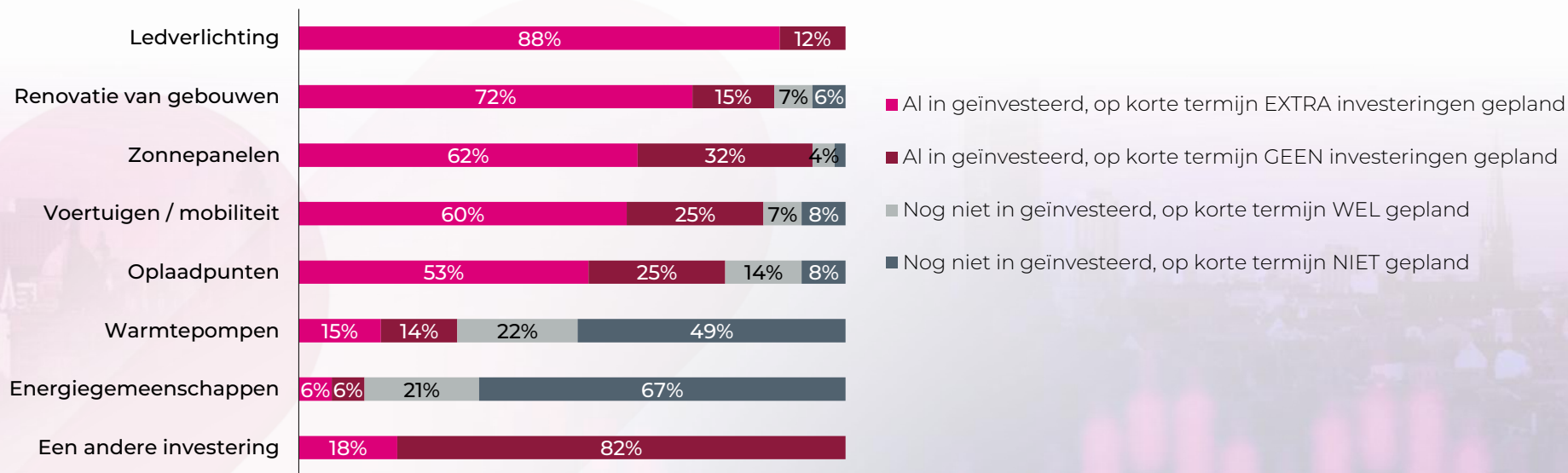
→ Deflateren a.d.h.v. de ABEX-index (basis=2019)

Hogere bouwrijzen

2019	2020	2021	2022	2023	2024
100,0	103,2	106,6	114,3	123,3	127,9

Belfius-enquête bij lokale besturen

“ Naar aanleiding van de energiecrisis, welke investeringen plant uw gemeente op het gebied van energie?

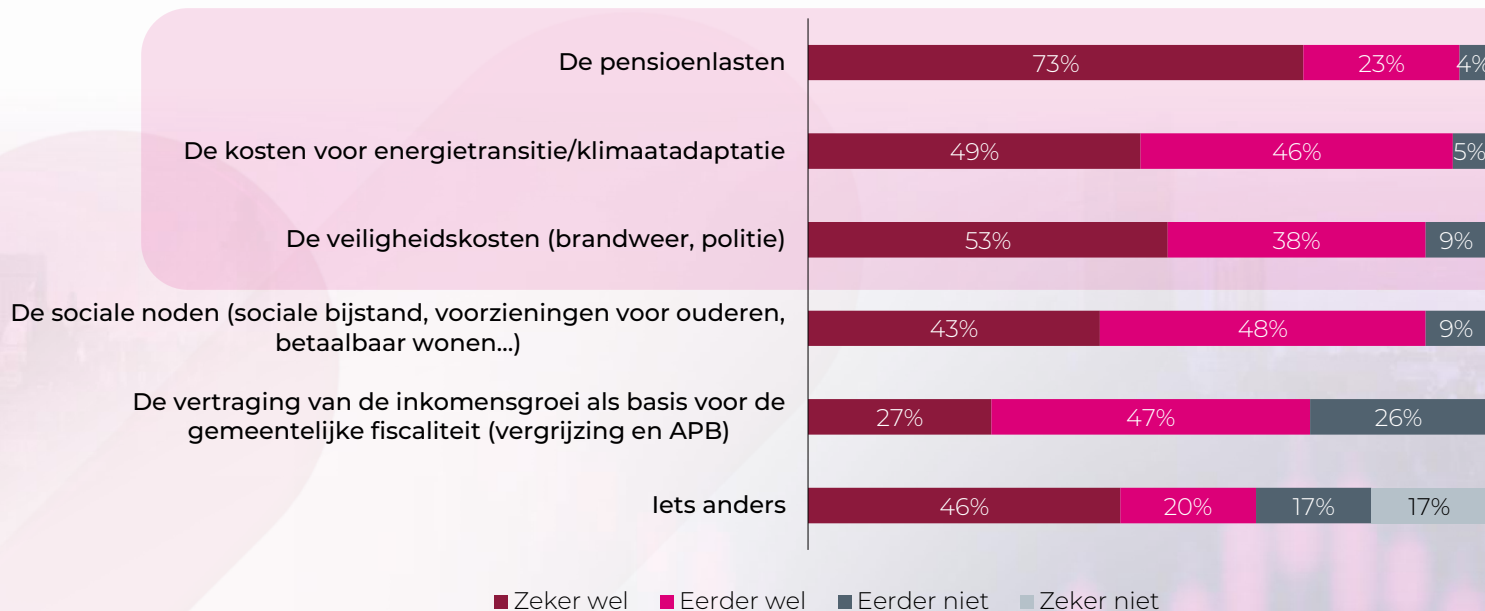
Uitdagingen

Belfius-enquête bij lokale besturen

In welke mate zijn onderstaande zaken belangrijke financiële uitdagingen voor de komende jaren? Omgaan met de evolutie van...

Belfius-enquête bij lokale besturen

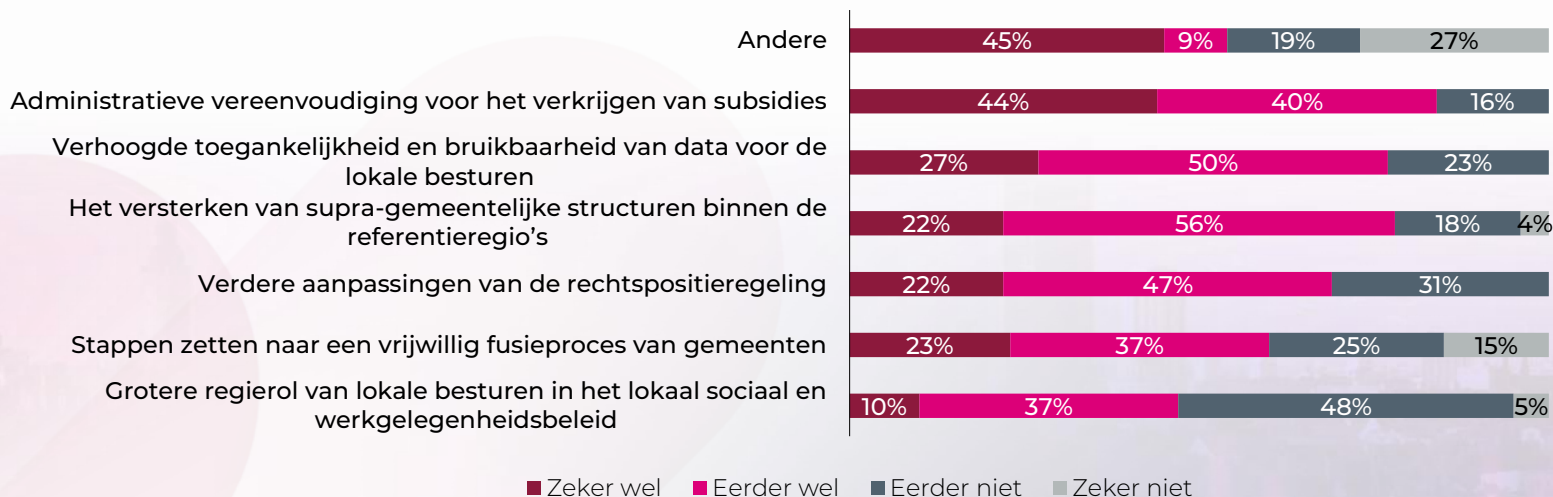
“ Wat zijn voor uw gemeente de budgettaire prioriteiten om het evenwicht te behouden tijdens de komende jaren?

Belfius-enquête bij lokale besturen

In welke mate zijn volgende bestuurlijke tendensen belangrijk om uw beleid op middellange en lange termijn mee vorm te geven?

Andere:

- Het Gemeentefonds correcter verdelen
- Wanneer extra opdrachten naar lokale besturen worden doorgeschoven of extra opdrachten worden opgelegd, hier ook de nodige middelen tegenover plaatsen

Belfius-analyse

De financiële situatie van de lokale besturen 2024

- Statistisch overzicht van 2024 en de bestuursperiode 2019-2024
- Sector lokale besturen, gemeenten en OCMW's, provincies
- Beschikbaar op belfius.be/onzestudies

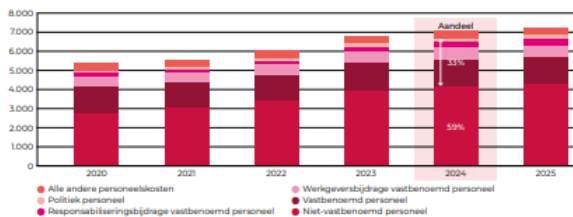
Personeel en pensioenen

Gemiddeld besteden lokale besturen bijna de helft (48%) van hun exploitatie aan personeelsuitgaven, exclusief de lonen voor het gesubsidieerd onderwijspersoneel. Een tiental besturen besteedt zelfs tussen 60 en 70% van hun exploitatie aan personeelsuitgaven. Bij grootsteden, centrumsteden en ook kustgemeenten is het aandeel van werkingsubsidies het grootst.

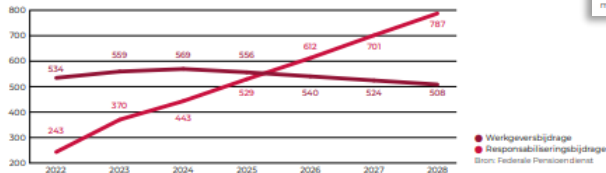
Jaar na jaar groeit het aandeel personeelskosten voor niet-vastbenoemd personeel (59%) terwijl dat van vastbenoemd personeel (33%) stelselmatig daalt. In 2024 neemt de totale loonkost voor de statutairen slechts lichtjes toe met 0,9%, met voor het eerst een lager volume aan bezoldigingen in vergelijking met het jaar ervoor (-4,2%, afname met 61 miljoen euro). Een daling die naemoeg volledig wordt ingevuld door oplopende responsabiliseringsbijdragen (+26,2%, toename met 60,3 miljoen euro). De pensioenen van vroegere vastbenoemde werknemers worden in 2024 gefinancierd met 569 miljoen euro aan basisbijdrage samen met 443 miljoen euro aan responsabiliseringsbijdragen. Ook de volgende jaren blijft de responsabiliseringsbijdrage stijgen en zal deze vanaf 2026 belangrijker worden dan de basisbijdrage.

De Vlaamse financieringslijn 2020-2025 helpt om 50% van de responsabiliseringsbijdrage te dempen. Deze specifieke toelage volgt de stijgende trend en loopt op van 86 miljoen euro in 2020 naar 249 miljoen euro in 2025.

Evolutie en aandeel personeelsuitgaven per type – 2020-2025

Pensioenbijdrage en andere bijdragen voor vastbenoemd personeel – 2022 - 2028 (in miljoen EUR)

Fiscale ontvangsten

In 2024 bestaan de belastingontvangsten voor 38% uit aanvullende personenbelasting (APB) en voor 45% uit opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV). Lokale belastingen die gemeenten zelf instellen en heffen, beslaan een heel breed gamma en dragen voor 14% bij.

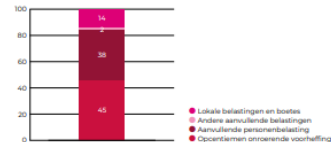
Lokale besturen verwachten niet alleen een groei-effect door de indexering van de inkomens van onder meer de lonen en het kadastraal inkomen. Ze gaan ook uit van een kleine terugval in de APB-ontvangsten, na de uitzonderlijke extra-ontvangst aan APB in 2023, waarbij de FOD Financiën eenmalig 14 ipx 12 maanden aan ontvangsten heeft gestort (+29,7%). Voor de onroerende voorheffing is er voor 2024 opnieuw een stevige indexatiegedreven groei van 8,5% voorzien.

Tijdens de covidperiode bleven lokale belastingen vrij stabiel door specifieke vrijstellingen van lokale tarieven. In de jaren nadien zijn deze opnieuw geactiveerd, met een stijging van 5,8% in 2024. Voornamelijk boetes¹⁾ (+43,7%) en specifieke lokale belastingen zoals op tweede verblijven, leegstand, afgifte van documenten en algemene bedrijfsbelasting zijn sterke stijgers.

Fiscale ontvangsten – 2024

	In miljoen EUR	In EUR/nw.	Evolutie 2023-2024	Jaarlijkse evolutie 2019-2024
Opcentiemen onroerende voorheffing	3.061	452	8,5%	5,0%
Aanvullende personenbelasting	2.594	383	-4,0%	3,2%
Andere aanvullende belastingen	133	20	-4,2%	2,5%
Lokale belastingen en boetes	955	141	5,8%	5,1%
FISCALE ONTVANGSTEN EN BOETES	6.742	995	2,9%	4,2%

Fiscale ontvangsten – 2024 (in %)

Bedankt!